

Na Silvestrov večer.

(Slika) spisala Márica.

Naročili so si večerjo za 9. uro, a med sábo so se zmenili, da bodo v oni mali prijazni sobici že ob pol deveti.

Hoteli so si z dobrim pivom napraviti slast do jedi.

Zunaj je žvižgala ostrá burja ter polnila oči, usta in obleke sê situim cestnim prahom.

Noč je bila mrzla, jasna, a radi hude burje in mraza so bile vse ulice prazne in tihe, kakor da bi bili pomrli vsi ljudje malega mesteca.

„K jelenu“ so vendar prihajali drug za drugim napovedani gostje.

Malo sobico je grela lična, železna pečica, sredi sobe je stala podolgovata miza in okoli nje najst stolic; v kotu je bil koš za cvetlice, v katerem so pa ležali razni stari in novi listi.

Prišel je profesor Gorjanec in profesor Koman, poštni oficijal Golin sê svojo lepo, do pičice elegantno in skrbno napravljeno ženo Pepino, katera se je bala mnogo kretati, da bi si ne pokvarila načickane obleke ter umetno počesanih in gosto skodranih las; prišel je mladi kaplan Rožé, pristav Kenda, nadučitelj Bolé, davkar sê svojo malo, drobno, suho in neznatno ženičico ter trgovec Vaško sê svojo sestro Mino.

Prišedši, segali so si prijazno v roke, pozdravljali se smeje ter pravili drug drugemu: „Le glejmo, da zvršimo lepo in dostojno staro leto“!

Potem so sedli ter tožili o hudi burji in mrazu, o čudoviti suši in nedostojanji vode sedaj v zimskem času; potem sta profesorja govorila med seboj o neki novi učni knjigi; poštni oficijal je pravil svoji ženi in ženi davkarjevi, koliko je v tem času na pošti posla; kaplan je govoril nadučitelju o nekih lepih baje uprav sedaj izišlih litanijah in prav tako lepi novi maši. Naroči si ou oboje, a nadučitelj mora oboje naučiti cerkvene pevce vsaj za Velikonočne praznike. Ko je pa jel sodnijski pristav Kenda pripovedovati o pikantni sodnijski zadevi njim vsem znane meščanke, so umolknili vsi ter poslušali le Kendo.

Točno ob 9. je jela gospodinja napravljati mizo in pogovora je bilo tedaj konec. Slišalo se je le ropotanje krožnikov, trdo postavljanje kupic na mizo, pomikanje stolic in škrebetanje nožev, žlic in vilic.

Nekaj gostov je ostalo ter stopilo k oknu, ob katerem je žvižgala močna burja, nekaj jih je ogledovalo strop in plapolajočo peč, nekateri so pa pregledovali liste, ki so ležali križem v cvetličnem koši.

Ko sta pa gospodinja in točajka prinesli v dveh velikih skledah okusni in nos ščegetajoči „risotto“, tedaj so sedli zopet vsi, jeli razgrinjati prtice ter si devati na krožnike trdi, s piško narejeni „risotto“.

Ko je imel že vsak svoj del, tedaj je vstal kaplan ter rekel glasno: „Bog nam blagoslovi to jed, da bi nam teknila za dušo in telo“.

„Amen“ je odgovorilo par glasov, potem so pa začeli jesti.

Govoril je le tu in tam kdo in sicer le o „risottu“.

„Dober, samo italijanski je, torej pretrd“, je rekel poštni oficijal, a žena njegova, da je v njem preveč začimb.

Ko so dobili za rižem dobre, pečene morske ribe na mizo in dobro napravljeni majonez, govorili so o ribah iz sladke in ribah iz slane vode, nekateri so hvalili prve, drugi druge, vendar radi so je jedli vsi.

Ko so potem dobili pečene in cvrte piške ter nove mere vina, tedaj so opustili pogovor o jedeh ter govorili o dnevnih novostih, o prerokovanjih za bodoče leto, potem pa o domačem prepirju, o prepirju med listi in osebnih napadih, a pogovor vendar še ni bil niti splošen, niti jako živahen.

Oživeli so, ko je točajka prinesla okusno pripravljenega zajca, katerega je vstrelil v nedeljo profesor Koman ter ga daroval družbi; jeli so govoriti o lovu in pripovedovati si razne lovske dogodke.

Jedli so počasneje, govorili in pili pa živahneje in hitreje.

Nazadnje jim je prinesla gospodinja še raznih slaščic ter nekaj steklenic starega prosekarja. Gorjanec je odmašil eno in natočil.

Šinilo mu je v glavo, da bi sedaj bilo treba napiti toda zatem si je takoj mislil, da to stori že kdo drugi in ko je vsak držal svojo kupico v roki, tedaj si je vsak mislil: Treba bi bilo napiti, pa to stori že kdo drugi.

Naposled so le trčili ter zakričali: na zdravje!

Izpraznili so male kupice (razen dam) ter natočili vdrugič, prižgali si smodke in naslonili se, kakor je bilo komu najugodnejše.

Tedaj je pa vstal Gorjanec ter v dolgem govoru polnem lepo donečih, izbranih besed napival nekomu — nihče ni mogel uganiti komu — kajti govoril je o zelenih tratah in pisanih livadah, žuborečih potočkih, opisoval nekoga izredno krasoto, (Pepina je že rdela in mislila, da meni njo) omenjal angeljske dobrote in milobe ter sreče, da je vse omizje deležno te divote, milobe in dobrote; končno je vendar dejal, da je to narod slovenski, slovenska domovina in slovenski jezik.

Bravo, bravo! — oglašilo se je vse omizje, vstali so, kupice so zažvenčale, pili so, potem pa zopet sedli. Vnel se je glasen, živahen pogovor o zaspanosti istega mesteca, iz katerega bode moralo kmalo izginiti vse, kar je slovenskega ter dati mesta nemškutarjem in nemščini, ki se širi, da je prava žalost in pravi škandal.

Pevsko društvo da ima le še pravila a niti udov, niti petja, niti koncertov in bralno društvo hira, hira, da je — veselje — pardon! — žalost!

Treba se je lotiti dela in oba mlada profesorja, poštni oficijal, kaplan in pristav so tekmovali v tem, kdo bode bolj pomagal, da se zopet oživi bralno društvo. Takoj družega dne, da storé že v ta namen potrebne korake.

Na to so zopet trčili in zopet pili.

Potem je vstal nadučitelj Bolé ter pričel govoriti tako le:

„Ptica brez perut je mrtva stvar, kaj meni svet brez petja mar?“

Govoril je o globokem in mogočnem vplivu, kojega ima petje na vsa blaga in še nepokvarjena bitja, saj pravi tudi Nemec:

„Wo man singt, da lass' dich nieder,

Böse Menschen haben keine Lieder“.

In Slovenci — je dejal nadučitelj — niso hudobni ljudje zato ljubijo petje in treba je, da on, nadučitelj, vžge ljubezen do te svete umetnosti; v ta namen prične še v bodočem tednu pevske vaje. Ustvariti hoče moški, mešani in ženski zbor. Oh, to bo krasno, ko bode donela slovenska pesem čez hrib in plan!

Burno odobravanje je vzprejelo nadučiteljev govor in znoa se je razpletla o tem živahna debata.

Pepina je že jela zevati, Mina je pa rdela čedalje bolj in mraz je spreletaval njeno telo ob takih govorih in pogovorih.

Nagloma vstane ter pove v par besedah s tresočim glasom, da prične že jutri po maši, ko se zbere na glavnem trgu vse znano ženstvo, agitovati, da se ustanovi v mesteci ženska podružnica sv. Cirila in Metoda.

Odobravanju ni bilo ne konca ne kraja in ko so po dolgi debati pogledali na uro, kazala je par minut čez polunoči.

Z voščili, stiskanjem rok in s poljubi so pričeli novo leto, kaplan je odšel, oni so pa zopet sedli in razpravljali o koristih narodovih.

* * *

Druzega dne so se našli po maši vsi na glavnem trgu.

— Uh, kako me boli glava — in mene tudi, preveč smo ga pili — tožila sta profesorja pristavu. Ta je pa dejal:

— Kaj, vraga, smo delali do pol tretje? Ničesa se ne spominjam, skore da ne vem, kako sem prišel domu.

— Govorili smo, ali res ne veš, o narodnih zadevah, o bralnem in pevskem društvu, — je rekel nadučitelj.

— Ah, da, bravo, sedaj se spominjam, ali bo kaj?

— Seasoma, mislim, da pojde, — je rekel nadučitelj, sedaj je neugoden čas za pevske vaje, tija v postu morda pričnemo kedaj.

— Mešati v zadeve bralnega društva se ne smeja midva, je rekel profesor Koman, saj nas še tako po strani in grdo gledajo.

Mina, je še v januarji sklicala prvi občni zbor in ustanovila prav delavno žensko podružnico sv. Cirila in Metoda.

